

IZVJEŠĆE
Stručnog povjerenstva

O REAKREDITACIJI
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Datum posjeta:
11. i 12. svibnja 2015. godine

Lipanj, 2015.

SADRŽAJ

UVOD	3
KRATKI OPIS VREDNOVANOG VISOKOG UČILIŠTA	5
ZAKLJUČCI STRUČNOG POVJERENSTVA.....	7
PREDNOSTI VISOKOG UČILIŠTA	7
NEDOSTACI VISOKOG UČILIŠTA	7
PRIMJERI DOBRE PRAKSE	7
PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KVALITETE.....	7
1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete	7
2. Studijski programi	7
3. Studenti	8
4. Nastavnici	8
5. Znanstvena i stručna djelatnost.....	8
6. Međunarodna suradnja i mobilnost	8
7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije	8
DETALJNA ANALIZA NA TEMELJU STANDARDA I KRITERIJA ZA REAKREDITACIJU VISOKOG UČILIŠTA.....	9
1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete.....	9
2. Studijski programi.....	9
3. Studenti.....	12
4. Nastavnici	13
5. Znanstvena i stručna djelatnost	14
6. Međunarodna suradnja i mobilnost	15
7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije.....	17

UVOD

Stručno povjerenstvo koje je imenovala Agencija za znanost i visoko obrazovanje izradilo je ovo izvješće o reakreditaciji Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na temelju Samoanalize Visokog učilišta, popratne dokumentacije te posjeta Visokom učilištu.

Postupak reakreditacije koji u petogodišnjim ciklusima provodi Agencija za znanost i visoko obrazovanje, javno tijelo koje je punopravni član Europskog registra agencija za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Quality Assurance Register for Higher Education – EQAR*) i Europske udruge za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju (*European Association for Quality Assurance in Higher Education – ENQA*), prema Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju obavezan je za sva visoka učilišta u Republici Hrvatskoj.

Stručno povjerenstvo imenuje Akreditacijski savjet Agencije, neovisno stručno tijelo, kako bi provelo neovisno vrednovanje Visokog učilišta i njegovih studijskih programa.

Izvješće sadrži:

- kratku analizu prednosti i nedostataka Visokog učilišta
- popis dobrih praksi uočenih na Visokom učilištu
- preporuke za unapređenja i prijedloge mjera koje treba provesti u predstojećem razdoblju (te provjeriti postupkom naknadnog praćenja)
- detaljnu analizu na temelju standarda i kriterija za reakreditaciju.

Članovi Stručnog povjerenstva:

- prof. Anne Meuwese, Tilburg Law School, Nizozemska (predsjednica Stručnog povjerenstva)
- prof. Elisa Baroncini, Università di Bologna, Italija
- prof. András Jakab, Hungarian Academy of Sciences, Mađarska
- prof. Mare Leino, Talinn University, Estonia
- Armando Demark, student, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska.

U analizi dokumenata, studijskom posjetu i pisanju ovog izvješća, podršku radu Stručnog povjerenstva pružali su:

- Irena Petrušić, koordinatorka, Agencija za znanost i visoko obrazovanje
- Lida Lamza, prevoditeljica tijekom posjeta i prevoditeljica Izvješća, Agencija za znanost i visoko obrazovanje.

Tijekom posjeta Visokom učilištu Stručno povjerenstvo je održalo sastanke sa sljedećim skupinama:

- Upravom
- Povjerenstvom za osiguravanje kvalitete i grupom za izradu samoanalize
- voditeljima katedri
- nastavnicima
- asistentima i znanstvenim novacima
- prodekanom za nastavu i studente
- prodekanom za znanost
- prodekanom za financije
- studentima
- voditeljima znanstvenih projekata
- nenastavnim osobljem.

Stručno povjerenstvo je, također, obišlo knjižnicu, informatičke učionice, studentsku referadu i učionice, gdje je održalo kratki razgovor sa studentima prisutnima na nastavi, a posjetilo je i prostorije Studijskog centra socijalnog rada i Studijskog centra za javnu upravu i javne financije.

Na temelju obavljenog postupka reakreditacije i završnog izvješća Stručnog povjerenstva, očitovanja visokog učilišta, kao i izvješća o zadovoljavanju kvantitativnih kriterija, Akreditacijski savjet donosi neovisno mišljenje u kojem ministru znanosti, obrazovanja i sporta preporučuje jedno od sljedećeg:

1. **izdavanje potvrde o ispunjavanju uvjeta** za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti (produljenje dopusnice)
2. **uskrata dopusnice** za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti
3. **izdavanje pisma očekivanja** s rokom uklanjanja nedostataka do tri godine. Pismo očekivanja može uključivati privremenu zabranu upisa novih studenata na određeno razdoblje.

Akreditacijska preporuka sadrži i ocjenu kvalitete visokog učilišta s preporukama za poboljšanje i unapređenje kvalitete.

KRATKI OPIS VREDNOVANOG VISOKOG UČILIŠTA

NAZIV VISOKOG UČILIŠTA: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ADRESA: Trg maršala Tita 14, Zagreb

DEKAN: prof. dr. sc. Hrvoje Sikirić

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA:

- 9 zavoda
- 29 katedri

STUDIJSKI PROGRAMI:

- preddiplomska razina (3):
  1. preddiplomski sveučilišni studij Socijalni rad
  2. preddiplomski stručni studij Javna uprava
  3. preddiplomski stručni Porezni studij
- diplomska razina (4):
  1. diplomski sveučilišni studij Pravo (petogodišnji integrirani studij)
  2. diplomski sveučilišni studij Socijalni rad
  3. diplomski sveučilišni studij Socijalna politika
  4. specijalistički diplomski stručni studij Javna uprava
- poslijediplomski specijalistički studij (12):
  1. Europsko pravo
  2. Fiskalno pravo i fiskalna politika
  3. Građanskopravne znanosti i obiteljskopravna znanost
  4. Javno pravo i javna uprava
  5. Kaznenopravne znanost
  6. Međunarodno javno i međunarodno privatno pravo
  7. Pravo društava i trgovačko pravo
  8. Psihosocijalni pristup socijalnom radu
  9. Socijalna politika
  10. Supervizija psihosocijalnog rada
  11. Obiteljska medijacija
  12. Socijalni rad i razvoj zajednice
- poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij (2):
  1. Pravne znanosti
  2. Socijalni rad i socijalna politika

BROJ STUDENATA: 8910

BROJ NASTAVNIKA: 455

UKUPNI PRORAČUN: 88.799.540,00 kuna
SREDSTVA MZOS-a: 48 %
VLASTITA SREDSTVA: 52 %

KRATKI OPIS VISOKOG UČILIŠTA:

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, osnovan 4. studenog 1776. godine, jedna je od najstarijih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu i njegova jedina sastavnica s neprekinutim kontinuitetom djelovanja. Najveći je pravni fakultet u Hrvatskoj.

Pravni fakultet ustrojava i izvodi sveučilišne studije u znanstvenom polju prava – integrirani preddiplomski i diplomski studij Pravo, te u znanstvenom polju socijalnih djelatnosti – preddiplomski studij Socijalni rad, diplomski studij Socijalni rad i diplomski studij Socijalna politika, kao i stručne studije – preddiplomski stručni studij Javna uprava i specijalistički diplomski stručni studij Javna uprava te preddiplomski stručni Porezni studij.

Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu jedina je obrazovna institucija u Hrvatskoj koja izvodi studijske programe u području socijalnog rada i socijalne politike. Studijski programi su organizirani i izvode se na tri razine: preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj razini, a ukupno se izvodi devet akreditiranih studijskih programa.

Studijski centar za javnu upravu i javne financije osnovan je kao organizacijska jedinica Pravnog fakulteta 2011. godine, a izvodi stručne studijske programe na preddiplomskoj i diplomskoj razini.

ZAKLJUČCI STRUČNOG POVJERENSTVA

PREDNOSTI VISOKOG UČILIŠTA

1. Snažna reputacija najstarijeg pravnog fakulteta u državi koja privlači mnogo aktivnosti.
2. Blizina pravnih i državnih ustanova.
3. Mnogo visokokvalitetnih znanstvenih radova objavljenih u prestižnim publikacijama koji predstavljaju značajan doprinos znanstvenom polju prava.
4. Raznolikost studijskih programa koji uključuju stručne studijske programe Javna uprava i Porezni studij, kao i činjenica da je Fakultet jedino visoko učilište u državi koje izvodi studijske programe Socijalni rad.
5. Dobra pozicija za međunarodnu suradnju.

NEDOSTACI VISOKOG UČILIŠTA

1. Značajna autonomija katedri (u odabiru nastavnih metoda, postavljanju uvjeta itd.) otežava provedbu mehanizama za kontrolu kvalitete.
2. Praksa niskih stopa prolaznosti, pogotovo na studijskom programu Pravo, ne smatra se problemom, ali utječe na atmosferu među studentima, kao i na omjer nastavnika i studenata.
3. Velik broj studenata otežava učinkovitu komunikaciju osoblja i studenata.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

1. Suradnja s pravnom i administrativnom strukom je dobro razvijena.
2. Suradnja sa stranim sveučilištima je dobro razvijena.
3. Studenti imaju mogućnost stjecanja praktičnog iskustva.
4. Aktivna znanstvena kultura koja uključuje dostupnost pravnih časopisa.

PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KVALITETE

1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete

- Visoko učilište bi trebalo poboljšati prikupljanje i analizu relevantnih podataka (npr. sati nastave i znanstvena kvaliteta).
- Mehanizmi za osiguravanje kvalitete trebali bi biti više proaktivni i uključivati više direktnih povratnih informacija za katedre i studente.

2. Studijski programi

- Ishodi učenja kolegija trebali bi biti jasnije povezani s ishodima učenja na razini studijskih programa, a bilo bi idealno kada bi bili iskazani u terminima koji se oslanjaju na Bloomovu taksonomiju i redovito provjeravani (npr. uvođenjem „matrice testiranja“).

- Usklađenost stvarnog radnog opterećenja studenata s brojem ECTS bodova dodijeljenih pojedinim kolegijima trebala bi biti jasna i transparentna.
- Niske stope prolaznosti i sporo napredovanje kroz studij trebali bi biti prepoznati kao problem.
- Studij Pravo trebao bi uključivati više provjera znanja za vrijeme trajanja kolegija.
- Praćenje bivših studenata trebalo bi se provoditi na sustavniji način.

3. Studenti

- Komunikacija sa studentima trebala bi se poboljšati i ujednačiti za sve katedre.
- Studenti rijetko koriste mehanizme za službene pritužbe i sudjelovanje jer im se čini da tako ne mogu ništa postići, a zbog posljedičnog niskog postotka povratnih informacija, Uprava Fakulteta ne može poduzeti nikakve korake. To je začarani krug koji bi trebalo prekinuti.
- Fakultet bi se trebao posvetiti osiguravanju dosljednosti i transparentnosti provjera znanja.

4. Nastavnici

- U sklopu srednjoročnog plana, Fakultet bi trebao razmisliti o usvajanju međunarodne politike privlačenja i zapošljavanja djelatnika (koja, naravno, i dalje može uključivati zapošljavanje stručnjaka za nacionalno pravo na određena radna mjesta).
- Kao kratkoročni cilj, poticanje mlađih djelatnika (studenata doktorskih studija i asistenata) da se prijavljuju za (privremene) akademske poslove u inozemstvu moglo bi donijeti višestruku korist Visokom učilištu.
- Savjetuje se uvođenje programa za usavršavanje didaktičkih i drugih nastavnih vještina (npr. formuliranje provjerljivih ishoda učenja).

5. Znanstvena i stručna djelatnost

- Broj radova objavljenih u međunarodno priznatim časopisima mogao bi se dodatno povećati u sljedećih nekoliko godina, primjerice, uvođenjem poticaja kao što je smanjenje nastavnog opterećenja.

6. Međunarodna suradnja i mobilnost

- Fakultet bi trebao razmisliti o uvođenju međunarodnog programa za stipendiranje istraživača.

7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije

- Informatička oprema u predavaonicama mogla bi se osuvremeniti.
- Radno vrijeme knjižnice trebalo bi se produžiti.
- Studenti bi trebali imati pristup elektroničkim bazama podataka i izvan prostorija Fakulteta putem VPN veze.

DETALJNA ANALIZA NA TEMELJU STANDARDA I KRITERIJA ZA REAKREDITACIJU VISOKOG UČILIŠTA

1. Upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete

- 1.1. Pravni fakultet u Zagrebu izradio je strateški plan, ali bi trebao biti sustavniji u budućem uključivanju dionika u izradu takvih dokumenata. Godišnji planovi rada i praćenje njihove provedbe doprinijeli bi provedbi strateškog plana.
- 1.2. Organizacijska struktura Fakulteta funkcionira na učinkovit način u nekim aspektima, dok je u drugim aspektima to manje očito (pogotovo kada se radi o njegovanju kulture kvalitete). Iako Fakultet ima mehanizme kao što je Povjerenstvo za osiguravanje kvalitete, značajna autonomija katedri u pristupu nastavnim i znanstvenim aktivnostima otežava osiguravanje minimalnih standarda kvalitete vezanih uz, primjerice, znanstvenu produktivnost ili odluke o tome koje informacije se daju studentima. Zbog veličine studijskog programa Pravo, poteškoće u osiguravanju kvalitete (koje ne znače da Fakultet ima problem s kvalitetom) osobito su prisutne u onim dijelovima Fakulteta koji sudjeluju u njegovom izvođenju.
- 1.3. i 1.4. Stručno povjerenstvo nije otkrilo nikakve probleme oko usklađenosti strategije Fakulteta sa sveučilišnom strategijom, kao ni usklađenosti studijskih programa s misijom Visokog učilišta.
- 1.5., 1.6., 1.7. i 1.8. Mnogi mehanizmi za osiguravanje kvalitete još su relativno novi (npr. Povjerenstvo za osiguravanje kvalitete osnovano je 2007. godine, a Pravilnik o sustavu osiguravanja kvalitete donesen je 2012. godine), a čini se da je nadležnost za aktivnosti osiguravanja kvalitete – usprkos širokim ovlastima spomenutog Povjerenstva – raspršena na razna tijela i povjerenstva. Rizik od neučinkovitosti osobito je velik u sustavu praćenja kvalitete nastave (kriterij 1.6.) jer se dobre prakse koje je Stručno povjerenstvo otkrilo (kao što je istorazinsko vrednovanje) uglavnom provode pojedinačno i na neformalnoj bazi, što znači da dotiču dosežu samo one nastavnike koji su ionako otvoreni za samopromišljanje i kontinuirano učenje. Kao što je spomenuto u kriteriju 1.5., bolji sustav prikupljanja relevantnih informacija (koji bi uključivao češća vrednovanja, ali i nove podatke kao što je analiza valjanosti ispita) mogao bi predstavljati dobru početnu točku za unapređivanje sustava osiguravanja kvalitete i povećanje njegovog učinka u praksi.

2. Studijski programi

- 2.1. Čini se da već spomenuta autonomija katedra ometa učinkovitost postupaka praćenja i unapređivanja kvalitete studijskih programa. Iako je Fakultet uspješno razvijao nove kolegije, primjerice, za Erasmus studente, i dalje postoje pitanja vezana uz poboljšanje postojećih kolegija o kojima će više govora biti malo kasnije. U Samoanalizi (str. 22) jedna od slabosti identificirana SWOT analizom je „nedovoljna mogućnost i nedovoljna

- brzina dobivanja povratnih informacija iz realnog sektora o kvaliteti i potrebama izmjene studijskih programa“. Tu bi Fakultet mogao biti više proaktivan te proširiti raspon dionika i na studente (aktivnije ih uključiti), nedavno diplomirane studente i međunarodne kolege.
- 2.2. Iako nema očitih problema vezanih za upisne kvote, pri njihovom određivanju Fakultet bi morao uzeti u obzir niske stope prolaznosti. Kada bi prolaznost bila na „zdravijoj“ razini, što je preporuka ovog izvješća, trebalo bi ponovno razmisliti i o upisnim kvotama. U isto vrijeme, treba napomenuti da se manje povoljna gospodarska klima ne mora nužno odmah odraziti na upisne kvote. Što se tiče mogućnosti zapošljavanja diplomanata studija Socijalni rad, Stručno povjerenstvo je čulo da je teško naći posao, pogotovo s diplomom prvostupnika i u ruralnim područjima, što bi mogao biti dobar argument u korist uvođenja sustava 3+2.
  - 2.3. Kao što je već spomenuto, čini se da problem ne leži toliko u kvotama koliko u činjenici da većina studenata studijskog programa Pravo sporo napreduje kroz studij, tako da samo 6 % studenata diplomira na vrijeme, a prosječno vrijeme za završetak integriranog studija Pravo je oko osam godina. To znači da na mnogim kolegijima ima mnogo više studenata koje treba poučavati ili nadzirati, nego što bi se moglo očekivati na temelju upisnih kvota. „Nedovoljna motivacija za studij“, koja se u Samoanalizi navodi kao razlog za veliki odljev sa studija Pravo (str. 42), ali i općenito za sporo napredovanje kroz studij (str. 43), nesumnjivo igra ulogu. Samoanaliza zaključuje da trenutno ne postoji način za otkrivanje nemotiviranih kandidata. U svakom slučaju, pritisak koji sporo napredovanje kroz studij stavlja na sustav (po pitanju institucijskih resursa i atmosfere među studentima), trebao bi ovo pitanje staviti na dnevni red na razini Fakulteta, ali i državne politike visokog obrazovanja. Fakultet provodi analizu stope prolaznosti, ali ona bi trebala uključivati veći broj varijabli, a možda čak i analizu provjera znanja (njihovu valjanost i dosljednost).
  - 2.4. Fakultet je upravo pokrenuo inicijativu definiranja ishoda učenja na programskoj razini. Još nije jasno kako će Fakultet osigurati da zbroj ishoda učenja pojedinih kolegija rezultira završnim ishodom učenja (i obrnuto, da su ishodi učenja kolegija izvedeni iz programskih). S obzirom na opći problem slabe središnje kontrole kvalitete po pitanju sadržaja i pristupa kolegijima (razna tijela više su orijentirana na „usvajanje“ i „predlaganje“ mjera, nego na „praćenje“, vidjeti i Samoanalizu, str. 23 – 27), Stručno povjerenstvo predlaže da se ovo pitanje implementacije uvrsti u nove ishode učenja na razini studijskih programa.
  - 2.5. Fakultet bi trebao imati više garancija dosljednosti i transparentnosti provjera znanja. Osobito tamo gdje se, kao na studijskom programu Pravo, na velikoj većini kolegija (84,1 %, vidjeti Samoanalizu, str. 76) studenti ocjenjuju samo na temelju završnog ispita, neophodno je osigurati da se studente zaista provjerava na temelju ishoda učenja, i to svih ishoda učenja. Potreban je maksimalan trud cijelog Fakulteta u svrhu osiguravanja dosljednih i transparentnih provjera znanja (npr. izradom matrica testiranja koje će odrediti na kojoj će se kognitivnoj razini Bloomove taksonomije provjeravati određeni ishodi učenja i koja je njihova relativna težina). Takva jamstva mogla bi se primijeniti i na usmene ispite, a posebno su važna za kolegije u kojima postoji samo završni usmeni ispit

i/ili u kojima studente ispituje samo jedan nastavnik. Na studijskim programima Socijalni rad, provjere znanja više se temelje na procesu: studenti moraju biti aktivni tijekom semestra, svaki tjedan dobivaju domaće zadaće i zadatke, a provjere znanja se temelje na rezultatima njihovih „portfelja“.

- 2.6. Povezanost radnog opterećenja studenata i ECTS bodova nije transparentna. Čini se da je radno opterećenje studenata zadano u vrijeme uvođenja kolegija i nije bilo nužno povezano s brojem sati učenja potrebnih za ostvarenje 1 ECTS boda (30 sati). Osim toga, ne postoje mehanizmi koji bi osigurali da radno opterećenje studenata i ECTS bodovi postanu i ostanu dobro usklađeni. Bez namjere da nameće strogi sustav dodjele ECTS bodova (temeljen isključivo na broju stranica koje studenti moraju pročitati), Stručno povjerenstvo ipak smatra da bi nekakve smjernice pomogle nastavnicima da odrede prioritete za svoje predmete, a studentima da znaju što se od njih očekuje. S obzirom na mnoge pritužbe studenata u vezi količine literature koju moraju savladati, bilo bi dobro kada bi se Fakultet jasnije očitovao o tome kako bi studenti trebali rasporediti svoje vrijeme u sklopu pojedinih kolegija. I ovdje velika autonomija katedri znači da se to ne smatra očitim problemom cijelog Fakulteta, no Stručno povjerenstvo smatra da bi trebao biti – pogotovo ako se uzmu u obzir pritužbe studenata.
- 2.7. Čini se da su mnogi kolegiji usklađeni s međunarodno priznatim standardima, ali nema mehanizma koji bi to osiguravao ili poticao. Čini se da postoje mnoge neformalne mogućnosti za razgovor o sadržaju kolegija, ali i ovdje je problem to što odluka na kraju leži na pojedinim katedrama. Primjerice, ako neka katedra odluči koristiti zastarjele materijale ili nastavne metode koje obeshrabruju samostalno učenje, čini se da ni Fakultet ni bilo koje njegovo tijelo ili povjerenstvo nemaju mnogo utjecaja na to.
- 2.8. U mnogim slučajevima primjenjuju se odgovarajuće nastavne metode, no činjenica da to ovisi isključivo o odluci katedri predstavlja slabu kariku u sustavu (vidjeti prethodni kriterij). Čini se da se i dalje koristi način predavanja *ex cathedra* (nastavnik govori, a studenti zapisuju bez mnogo dijaloga). Stručno povjerenstvo želi naglasiti kako to ne znači da ne postoje individualne dobre prakse – očito je da postoje i da zaslužuju da ih se više koristi.
- 2.9. Studenti imaju pristup mnogim različitim elektroničkim i drugim resursima.
- 2.10. Fakultet nudi mnogo mogućnosti za praktično učenje na višim godinama studijskog programa Pravo. Za aktivnosti kao što su simulirana suđenja i pravna klinika postoji samo nekoliko mjesta za studente, što u kombinaciji sa strogim kriterijima odabira znači da su one izvan dosega velike većine studenata. To nije problem samo po sebi jer Fakultet taj nedostatak nadoknađuje tako što omogućava stažiranje, ali situacija bi mogla biti objašnjena studentima bolje i ranije. Studijski centar socijalnog rada ima poseban tim zadužen za studentsku praksu – u tom polju, praksa je jednako važna kao teorija pa je pažnja koja se posvećuje izvanakademske aktivnostima za svaku pohvalu. Nastavnici sa studija Socijalni rad organiziraju konferenciju na temu prakse koja će se održati u rujnu 2015. godine.

3. Studenti

- 3.1. Iako se u protekle četiri godine broj upisanih studenata polako smanjuje, većina procesa vezanih za upisni postupak i dalje je odgovarajuća. Treba primijetiti da državna matura obavezuje kandidate koji se žele upisati na Fakultet da polože samo obavezne predmete, dok polaganje predmeta bliskih području prava, kao što je filozofija ili sociologija, nije obavezno. Spomenuti uvjeti zadani su na razini države i Fakultet ih ne može promijeniti, ali ih zato prilagođava i analizira redovito, profesionalno i transparentno.
- 3.2. Na Fakultetu djeluje 14 studentskih udruga čije aktivnosti Fakultet financira u godišnjem iznosu od 400.000,00 kuna. Međutim, struktura zgrade u kojoj se nalazi Visoko učilište omogućava korištenje prostora samo za rad studentskih udruga. Studenti imaju ograničeni broj mogućnosti za provođenje svojih izvannastavnih aktivnosti, a žalili su se i na nedostatak prostora u kojem mogu učiti ili se baviti studentskim aktivnostima.
- 3.3. Fakultet ima Savjetovalište za studente koje im pomaže davanjem personaliziranih savjeta o najboljem načinu postizanja osobnog i profesionalnog napretka. Izvješće o radu Savjetovališta za 2014. godinu pokazuje da je u ljetnom semestru te godine Savjetovalište posjetilo 27 studenata, što je malo s obzirom na ukupan broj studenata na Fakultetu. Čini se da je glavni problem kako uvjeriti studente da učinkovito koriste mogućnosti koje su im na raspolaganju.
- 3.4. Postupci i metode provjere znanja poznati su studentima od prvog dana studija; objavljeni su na internetskim stranicama Fakulteta i kolegija, a provode se onako kako su predstavljeni. Primjenjuju se usmene i pisane metode ispitivanja, a nastavnici mogu davati povratne informacije studentima, ali zbog njihove brojnosti, sustav davanja povratnih informacija ne funkcionira na najbolji način. „Obavezni mehanizam davanja povratnih informacija“ nije reprezentativan (posljednje predavanje), a neobavezni mehanizmi čine se fragmentirani (i po tome što se ne provode uvijek i po pitanju objavljivanja rezultata). Čini se da nijedan mehanizam nije popraćen stvarnim posljedicama, što nije u skladu s relevantnim praksama na renomiranim europskim institucijama. Studenti se mogu žaliti na ocjenu i odabrati drugog nastavnika s iste katedre koji će im sljedeći put postavljati pitanja ili mogu na kraju polagati ispit ispred komisije koja se sastoji od tri nastavnika. Fakultet analizira stope prolaznosti svih kolegija, ali treba primijetiti da su one uglavnom niske, što može biti obeshrabrujuće i povećati broj studenata koji se ispisuju nakon prve godine studija (vidjeti i standard Studijski programi).
- 3.5. Fakultet trenutno ne održava sustavan kontakt s bivšim studentima; planira pokrenuti bazu podataka bivših studenata s pripadajućom internetskom stranicom te, također, prati zaposlenost, no za sada ne postoji mreža bivših studenata.
- 3.6. Fakultet održava transparentnu internetsku stranicu na hrvatskom i engleskom jeziku. Na stranici je vidljiv skoro svaki aspekt fakultetskih aktivnosti, a javnost se može informirati o studijskim programima, nastavnim planovima, ishodima učenja itd. Dekan je, također, uveo knjižnični katalog treće generacije koji je već u upotrebi, a dostupan je preko internetske stranice.

- 3.7. Prodekanica za nastavu i studente osobno pomaže i savjetuje studente o pitanjima koji se pojavljuju tijekom studija. Studenti, također, mogu ponuditi pomoć jedni drugima; Studentski zbor (glavno studentsko predstavničko tijelo) bira studentskog pravobranitelja koji prima pritužbe, savjetuje studente o njihovim pravima i održava solidnu liniju komunikacije prema prodekanici. Iako Fakultet potiče studente na korištenje tih kanala, oni to rijetko čine jer misle da njihove pritužbe neće ništa promijeniti ili, u nekim slučajevima, jer ih brinu negativne implikacije (N. B. Stručno povjerenstvo samo prenosi subjektivne razloge studenata i ne tvrdi da su to stvarni problemi). Spremnost prodekanice da pomogne studentima nije upitna, ali to nije dovoljno ako studenti ne koriste ponuđene mogućnosti. Što se tiče komunikacije s nastavnicima i katedrama, čini se da se praksa dosta razlikuje od slučaja do slučaja.
- 3.8. Po pitanju davanja povratnih informacija studentima o mjerama provedenim na temelju njihovih mišljenja, Fakultet mora pronaći alternativne mehanizme, a ne se oslanjati samo na studentske predstavnike u Fakultetskom vijeću. Manje formalizirani mehanizmi davanja povratnih informacija mogli bi doprinijeti povećanju vjere studenata u komunikacijske kanale.

4. Nastavnici

- 4.1. Kao što je istaknuto u Samoanalizi (str. 113), mnogi problemi povezani s politikom ljudskih potencijala potječu od općeg ograničenja zapošljavanja koje vrijedi za cijeli hrvatski sustav visokog obrazovanja.
- 4.2. U teoriji su natječaji za posao transparentni i oglašavaju se na međunarodnoj razini, no u praksi to baš i nije slučaj jer vladino ograničenje zapošljavanja znači da u posljednje vrijeme nije bilo novih natječaja. Isto tako, zbog hrvatske tradicije obučavanja asistenata da preuzmu znanstveno-nastavna radna mjesta kada se ona otvore, kao i zbog velikog broja asistenata koji čekaju posao, nije vjerojatno da će zapošljavanje u bliskoj budućnosti imati međunarodni karakter. Kako bi se više približio dobroj praksi renomiranih europskih visokih učilišta, Fakultet bi trebao razmisliti o poduzimanju koraka potrebnih za ostvarivanje međunarodne politike zapošljavanja (koja, naravno, i dalje može uključivati zapošljavanje stručnjaka za nacionalno pravo na određene položaje). Poticanje talentiranih studenata doktorskih studija i asistenata da se prijavljuju za poslove u inozemstvu moglo bi biti dio te politike i dodatno ojačati međunarodne mreže poznanstava Fakulteta. S obzirom da je Fakultet već uspješan u poticanju mlađih kolega na sudjelovanje u važnim konferencijama i programima mobilnosti, ostvarivost te politike nije upitna.
- 4.3. Usprkos spomenutim poteškoćama vezanim uz zabranu zapošljavanja, Fakultet se trudi poboljšati omjer nastavnika i studenata, ali on je i dalje daleko od optimalnog. Treba primijetiti da taj omjer prvenstveno predstavlja problem na studijskom programu Pravo, gdje točan način njegovog izračunavanja ostaje nejasan (vidjeti Samoanalizu, str. 20: „Na seminarima i vježbama raspoređuju se studenti u omjerima 1:30”). Spomenuti problem niskih stopa prolaznosti, također, igra ulogu. Aktivna politika poboljšanja stopa

- prolaznosti (koja naravno ne podrazumijeva spuštanje standarda) doprinijela bi poboljšanju omjera nastavnika i studenata.
- 4.4. Fakultet je predan osiguravanju dobrih prilika za usavršavanje znanstveno-nastavnog osoblja na konferencijama u inozemstvu, ali ograničenje zapošljavanja (koja se osjeća i u Studijskom centru socijalnog rada) može otežati motiviranje mlađeg osoblja na ulaganje u razvoj specifičnih akademskih vještina. Također, SWOT analiza (Samoanaliza, str. 22) pokazuje potrebu za sustavnijim pristupom razvoju nastavnih kompetencija djelatnika.
  - 4.5. Na razini Fakulteta ne postoji mehanizam za koordinaciju radnog opterećenja; čini se da se radno opterećenje razlikuje od nastavnika do nastavnika, što je djelomično rezultat ograničenja zapošljavanja, ali čak i ako se to uzme u obzir, jednakomjernija raspodjela nastavnog opterećenja vjerojatno bi pridonijela izvrsnosti u znanstvenim i nastavnim aktivnostima.
  - 4.6. Iako se broj djelatnika koji se bave dodatnim konzultantskim uslugama, uslugama stručnog vještačenja ili privatnom odvjetničkom praksom čini dosta velik, Stručno povjerenstvo nije vidjelo nikakve konkretne probleme po tom pitanju. Sve u svemu, čini se da postoji ravnoteža između nastavnih i znanstvenih aktivnosti nastavnika na Fakultetu i vanjskih obaveza koje, također, (indirektno) koriste Visokom učilištu.

5. Znanstvena i stručna djelatnost

- 5.1. Fakultet planira provesti Strateški program znanstvenih istraživanja u rujnu ove godine. Taj dokument određuje četiri temeljne znanstvene teme: 1) Novi hrvatski pravni sustav, 2) Povijest hrvatskog prava i njegove europske pravno-povijesne pretpostavke, 3) Strategija ekonomskog razvoja i razvojna politika Republike Hrvatske i 4) Socijalna politika i socijalni rad u Republici Hrvatskoj.
- 5.2. Visoko učilište trenutno provodi više različitih oblika suradnje vezanih uz primijenjeno istraživanje (ministarstva) s domaćim institucijama te nekoliko sa stranim sveučilištima.
- 5.3. Kao najveći hrvatski pravni fakultet, Visoko učilište ima odgovarajući broj i profil znanstvenika za ispunjavanje svoga strateškog programa znanstvenih istraživanja. Znanstveni profil velikog broja djelatnika očito zadovoljava međunarodne standarde, no ostali (koji su u manjini) nemaju skoro nikakve publikacije. Nekoliko djelatnika steklo je poslijediplomske kvalifikacije u inozemstvu, uglavnom u zapadnoj Europi.
- 5.4. Fakultet ima zadovoljavajući broj veoma kvalitetnih radova (objavljenih u prestižnim časopisima i znanstvenim izdavačkim kućama) kojima daje značajan globalni doprinos u znanstvenom polju prava, a izravno omogućava publiciranje za različite svrhe. Broj radova objavljenih u međunarodno priznatim časopisima možda bi se mogao povećati u sljedećih nekoliko godina. Časopisi u kojim objavljuju djelatnici Fakulteta (navedeni u Samoanalizi, str. 142 – 143) spadaju među najbolje u Europi, a relativno su prestižni i u Sjedinjenim Američkim Državama.
- 5.5. Fakultet bi trebao uvesti dosljedan sustav nagrađivanja međunarodnih publikacija. Znanstveni rad trenutno se prepoznaje samo prilikom napredovanja, ali ne postoje nikakve financijske naknade ni nagrade u vidu smanjenog nastavnog opterećenja.

- 5.6. Znanstveno osoblje Fakulteta redovito objavljuje radove, a produktivnost im je iznadprosječna (vidjeti kriterij 5.3.). Osim znanstveno aktivnog osoblja koje sudjeluje u projektima financiranim iz domaćih, ali i međunarodnih/EU izvora, postoji i manji broj djelatnika koji imaju malo ili ništa znanstvenih aktivnosti. Fakultet bi trebao razmisliti o uvođenju transparentnog sustava financiranja lektorskih usluga s ciljem poticanja međunarodnih publikacija, a vrijedi razmisliti i o tjednom istraživačkom seminaru za djelatnike.
- 5.7. Fakultet ima odgovarajući broj domaćih i stranih projekata, ali on bi se mogao i povećati, uz bolju administrativnu podršku za znanstvene projekte (koja je trenutno minimalna). Ne postoji sustav nagrađivanja (financijsko nagrađivanje ili smanjenje nastavnog opterećenja) za projekte financirane iz vanjskih izvora.
- 5.8. Fakultet potiče prijenos znanja, odnosno suradnju s javnim sektorom, a nekoliko djelatnika vrši dužnost savjetnika Vlade Republike Hrvatske. Osoblje Centra Socijalnog rada vidljivo je i izvan Sveučilišta jer sudjeluju u različitim radnim grupama, projektima i povjerenstvima koje organizira Ministarstvo socijalne politike i mladih.
- 5.9. Fakultet ima niz projekata financiranih iz vanjskih izvora koji uključuju i međunarodne projekte.
- 5.10. Fakultet izvodi visokokvalitetan poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studijski program (s odgovarajućim brojem i profilom mentora) koji je najpriznatiji doktorski studij prava u Hrvatskoj. Broj mentora na doktorskom studijskom programu Međunarodno javno i međunarodno privatno pravo očito je prenizak (samo jedan mentor). Studenti doktorskih studija aktivno su uključeni u znanstvena istraživanja na Fakultetu. Snažan znanstveni profil višeg osoblja doprinosi izvođenju visokokvalitetnog dokorskog studija. Fakultet izdaje nekoliko časopisa s dvostrukom anonimnom recenzijom, što je impresivno, s obzirom na veličinu akademske zajednice. Tjedni istraživački seminar za osoblje mogao bi dodatno unaprijediti znanstvene aktivnosti Fakulteta.

6. Međunarodna suradnja i mobilnost

- 6.1. Što se tiče trajne mobilnosti, odnosno trajnog prijelaza studenata na Pravni fakultet u Zagrebu s nekog drugog visokog učilišta, Fakultet omogućava i olakšava mobilnost studenata s drugih visokih učilišta u Hrvatskoj i inozemstvu tako što priznaje ispite položene na drugim visokim učilištima koji odgovaraju nastavnom planu i programu Fakulteta.
Što se tiče privremene mobilnosti (studenti drugih visokih učilišta koji pohađaju određene kolegije na Fakultetu i obrnuto), Fakultet radi odličan posao te maksimalno iskorištava dodijeljena državna sredstva, kao i mogućnosti koje proizlaze iz europskih i međunarodnih suradnji (to se odnosi na sva studijska područja).
Za mobilnost nastavnika Fakulteta odvaja oko 200.000,00 eura godišnje kojima pokriva troškove sudjelovanja akademskog osoblja na međunarodnim konferencijama te troškove znanstvenih i nastavnih boravaka na drugim ustanovama.

- 6.2. U skladu s međunarodnim kontekstom studijskih programa, studenti imaju mogućnosti provesti dio studija u inozemstvu. Zbog financijskih poteškoća, broj stipendija ne odgovara broju studenata Fakulteta koji bi htjeli ići u inozemstvo na neko vrijeme, no u prosjeku, broj studenata Fakulteta koji odlaze u inozemstvo nadilazi broj dostupnih stipendija. Primjerice, u akademskoj godini 2014./2015. za razmjenu studenata su se prijavila 103 studenta Fakulteta, samo 60 ih je dobilo stipendije, a na razmjenu ih je otišlo 67.
- 6.3. Fakultet je vrlo aktivan u promicanju međunarodne suradnje i mobilnosti svojih nastavnika i znanstvenika te, u skladu s kriterijima hrvatskog normativnog okvira za napredovanje u akademskoj karijeri, pridaje dužnu važnost sposobnostima akademskog osoblja da osvaja europska i međunarodna sredstva za istraživanje te da provodi istraživanja i nastavnu suradnju na međunarodnoj razini. Fakultet je vrlo aktivan u slanju akademskog osoblja na međunarodne konferencije te znanstvene i nastavne boravke u inozemstvu. Nadalje, Fakultet organizira mnoge važne međunarodne konferencije u Zagrebu, a trebao bi razmisliti i o pokretanju međunarodnog programa za stipendiranje istraživača.
- 6.4. Fakultet je član mnogih važnih međunarodnih udruženja pomoću kojih razmjenjuje rezultate znanstvenih istraživanja sa širom znanstvenom zajednicom: *Rotterdam Law Network*, *European Law Faculties Association*, *South East European Law School (SEELS) Network*, *European Law Institute* i *International Academy of Comparative Law*. Fakultet je, također, uključen u rad organizacija *International Political Science Association*, *European Group of Public Administration* i *Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPAcee)*. Fakultet je u postupku pregovora za članstvo u mreži CIEL, a sudjeluje i u velikoj mjeri financira sudjelovanje u šest međunarodnih *Moot Court* natjecanja (simulacija suđenja): *European Law Moot Court*, *Central and East European Moot Court*, *Philip C. Jessup International Law Moot Court*, *Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot*, *Vladimir Bayer Moot Court Club* i *International Criminal Court Moot Court Competition*. Fakultet kombinira tu novu nastavnu metodu s međunarodnim znanstvenim djelatnostima i suradnjama, kao što je, primjerice, bio slučaj s natjecanjem *Moot Court Competition* iz medijskog prava koje se svake godine održava na visokom učilištu University of Oxford, a s kojim je Fakultet započeo znanstvenu suradnju vezanu uz pokretanje pravne klinike iz medijskog prava (*Freedom of Expression Law Clinic*). Tijekom razgovora sa Stručnim povjerenstvom, akademsko osoblje naglasilo je važnost funkcionalnog pristupa, odnosno, takozvanog, prava u praksi (*law-in-action*) kao programa kolegija (gdje je pristup sudske prakse izdvojen kao vrlo važan) i kao teme istraživanja.
- 6.5. Fakultet ima odgovarajuće uvjete za privlačenje studenata iz inozemstva; nudi značajan broj kolegija na engleskom jeziku, a pokazalo se i da nastavno osoblje i studenti tečno govore taj jezik. Studijski centar socijalnog rada ima značajno manje kolegija na engleskom jeziku jer imaju poteškoća s motiviranjem nastavnika da održavaju predavanja na nekom stranom jeziku.
- 6.6. Fakultet se trudi privući znanstvenike i nastavnike iz inozemstva. Taj tip međunarodne suradnje uspješno se odvija u sklopu programa Erasmus jer se Fakultet može osloniti na

financijska sredstva tog programa, a razdoblja boravka su kratka. Kada su u pitanju dolasci znanstvenika i nastavnika na dulje vrijeme ili iz zemalja koje nisu članice EU-a, javljaju se problemi s financiranjem i birokracijom. Općenito, kao javna ustanova, Fakultet pati zbog vladinih mjera štednje koje su na snazi od 2011. godine, a koje se ne mogu nadoknaditi sredstvima iz privatnih izvora jer hrvatsko zakonodavstvo ograničava tu mogućnost; nadalje, znanstvenici i nastavnici koji nisu iz EU-a ponekad imaju problema s birokracijom pri dobivanju vize i zdravstvenog osiguranja. Fakultet već konkurrira za europska i međunarodna istraživačka sredstva, a planira osnovati posebnu jedinicu unutar administracije Fakulteta, čiji će djelatnik, zadužen za istraživanja, pomagati akademskom osoblju s pripremom europskih i međunarodnih projektnih prijedloga koji zahtijevaju puno specijaliziranog znanja i vremena.

Fakultet je imao vrlo dobar broj Erasmus + razmjena (više od 300 dolaznih i 300 odlaznih studenata). Koristeći međunarodna iskustva svog akademskog osoblja (Columbia University, New York University, Yale University, Fordham University, University of Pittsburgh i Duke University), Fakultet aktivno surađuje s američkim sveučilištima s kojima organizira ljetne škole, osniva vrlo dobre ekipe za *Moot Court* natjecanja i sudjeluje u radu dvije pravne klinike – jedne za opće pravo i jedne specijalizirane (*Freedom of Expression Law Clinic*). Fakultet je nedavno započeo suradnju s azijskim visokim učilištima, kao što je East China University of Political Science and Law iz Šangaja i Sungkyunkwan University College of Law, najstarije sveučilište u Republici Koreji. S tim azijskim sveučilištima Fakultet dogovara *ad hoc* bilateralne sporazume o suradnji.

7. Resursi: stručne službe, prostor, oprema i financije

- 7.1. Fakultet osigurava odgovarajuće resurse za učenje za upisane studente u nekim aspektima, ali u drugim aspektima bi ih mogao poboljšati. Kad bi više studenata dolazilo na predavanja (što bi, po mišljenju Stručnog povjerenstva, trebalo biti dio aktivne politike povećanja stopa prolaznosti), predavaonice bi bile premale (taj problem ne odnosi se na studijske programe Javna uprava i Socijalni rad). Knjižnica i informatička učionica čine se funkcionalnima, ali radno vrijeme knjižnice je ograničeno, a studenti ne mogu pristupiti nekim elektroničkim resursima izvan Fakulteta jer nemaju VPN vezu. Fakultet bi mogao osigurati više prostora za grupno učenje.
- 7.2. Više administrativne podrške bi oslobodilo nastavnike određenih zadataka i tako im dalo više vremena za nastavne i znanstvene aktivnosti, što bi koristilo cijelom Fakultetu; vladina odluka o ograničavanju zapošljavanja, također, negativno utječe na ovaj kriterij.
- 7.3. Ovdje nema očitih problema, a Samoanaliza ukazuje na to da su potrebe osoblja za usavršavanjem zadovoljene (str. 233), ali Fakultet nema jasnu politiku.
- 7.4. Informatička oprema u informatičkoj učionici i knjižnici je zadovoljavajuća.
- 7.5. Oprema u predavaonicama je funkcionalna, ali pomalo zastarjela.
- 7.6. Čini se da elektroničke baze podataka i zbirka u pravnoj knjižnici pokrivaju sav potreban sadržaj u poljima rada Visokog učilišta, no radno vrijeme knjižnice moglo bi biti dulje. Dok se mogućnost naručivanja knjiga iz spremišta samo do 13:00 sati može opravdati

pitanjem učinkovitosti, zatvaranje knjižnice u 18:00 sati ne podržava ambiciju postizanja izvrsnosti i zahtjevnost studijskog programa s velikim brojem izvanrednih studenata. Stručno povjerenstvo je posebno primijetilo da knjižnica Studijskog centra socijalnog rada raspolaže s mnogo suvremene stručne literature na engleskom jeziku.

- 7.7. Financijska sredstva i mogućnosti korištenja sredstava (posebno za zapošljavanje novog osoblja) su ograničene, djelomično zbog mjera donesenih na razini Ministarstva. To vrijedi za cijeli Fakulteta, što znači i za Studijski centar socijalnog rada i Studijski centar za javnu upravu.
- 7.8. Stručno povjerenstvo nije vidjelo ništa problematično u načinu na koji Visoko učilište koristi vlastita sredstva za unapređivanje nastavne i znanstvene djelatnosti.